

CMI Prijedlog izmjena *Konvencije o spašavanju, 1989. (London)*

Odgovori na upitnik CMI

1. ŠTETA MORSKOM OKOLIŠU - čl. 1. (d)

1.2. i 1.3. Već donošenjem Konvencije o spašavanju, 1989. kritiziralo se ograničenje štete na „coastal or inland waters or areas adjacent thereto“ («priobalne ili unutarnje morske vode»). Slučaj spašavanja liberijskog tankera *ABT Summer* potvrdio je da sužavanje područja nastanka štete ugrožava spašavatelje a time i akcije sprječavanja onečišćenja. Zbog toga je najbolje brisati formulaciju „coastal or inland waters or areas adjacent thereto“. Naš Pomorski zakonik ispustio je to ograničenje, pa čl. 761. t. 4. glasi „Šteta morskom okolišu jest osjetno fizičko oštećenje ljudskog zdravlja, života na moru ili morskih bogatstava, prouzročeno onečišćenjem, štetnim izljevom, vatrom, nezgodom i sličnim težim nezgodama“. Odredbom se ne propisuje gdje se šteta dogodila nego samo što ugrožava („osjetno fizičko oštećenje ljudskog zdravlja, života na moru ili morskih bogatstava“).

1.4. Ne postoji takav slučaj u našoj praksi. Riječ *substantial* (znatno) treba svakako brisati. I manja šteta na okolišu utječe na ljudsko zdravlje i živa bića u moru. Osim toga to je neprecizan izraz i može se tumačiti na različite načine. S našeg aspekta, u Jadranskom moru i manje onečišćenje može imati nesagledive posljedice.

1.5. Kao i u 1.4. izraz *major* treba brisati. Formulacija „or similar incidents“ („slične nezgode“) može ostati iako bilo koji općeniti ili neprecizni izraz može dovesti do različitih tumačenja i spora među strankama..

2. NADZIRANJE AKCIJA SPAŠAVANJA OD NADLEŽNIH TIJELA – čl. 5.

Odredbe Pomorskog zakonika o spašavanju propisuju, u skladu s čl. 4. Konvencije, primjenu odredbi o spašavanju i na hrvatske ratne brodove, osim odredbi o tzv. čistoj nagradi (pravu članova posade na nagradu). Uobičajeno je da se ratni i javni brodovi isto tretiraju. Međutim, Pomorski zakonik (čl. 784.) posebno određuje pravo lučke kapetanije u nadziranju operacija spašavanja i vađenja potonulih stvari. Trošak snosi vlasnik broda. Takvi troškovi mogu se smatrati nagradom za spašavanje. Daljnje pitanje je da li članovi javnog broda imaju pravo na

tzv. čistu nagradu za spašavanje. Ako usporedimo s odredbom o ratnim brodovima (čl. 762.) vjerojatno članovi posade javnog broda ne bi imali pravo na dio nagrade za spašavanje. U svakom slučaju postojeće odredbe čl. 5. Konvencije o spašavanju ne treba mijenjati.

3. SURADNJA – čl. 11.

Iako je gotovo 50% država ratificiralo Konvenciju o spašavanju, prema istraživanju CMI iz 2002. godine, nijedna država nije unijela u svoje nacionalne propise odredbu članka 11., pa ni Hrvatska. O problemu neefikasnosti članka 11. Konvencije puno se govorilo u vezi problematike *mjesta zakloništa*. Međutim, iako nije preuzela odredbu čl. 11. Konvencije, Hrvatska je donijela *Pravilnik o mjestima zakloništa* s kojim je detaljno propisala prihvaćanje brodova u nevolji u *mjesta zakloništa* u Hrvatskoj. Obveza određivanja *mjesta zakloništa* od strane obalnih država postala je realnost i mnoge države odredile su takva mjesta, pa nova Konvencija o spašavanju ne bi smjela zaobići problematiku *mjesta zakloništa*. Pokazalo se da su spašavanje i određivanje *mjesta zakloništa* neodvojivi instituti.

4. NAGRADA ZA SPAŠAVANJE – čl. 13. st. 2.

Pomorski zakonik u čl. 778. pravi razliku između spašavanja na temelju ugovora o spašavanju i spontanog spašavanja (neugovornog spašavanja). U prvom slučaju nagradu je dužan platiti brodar spašenog broda (za brod i drugu imovinu), ako ugovorom nije drugačije predviđeno. Vlasnik druge spašene imovine, u tom slučaju odgovara solidarno s brodarom, ali samo za spašavanje svoje imovine. Ako ugovor o spašavanju nije sklopljen, svaki vlasnik nagradu za spašavanje plaća sam (za svoju spašenu imovinu). Ova odredba Pomorskog zakonika je dobra i može se ponuditi kao rješenje izmjene čl. 13. st. 2. CMI spominje kontejnerske brodove jer su oni dobar primjer s kojim se problemom naplate nagrade za spašavanje mogu susresti spašavatelji (puno vlasnika spašenih stvari od kojih spašavatelji trebaju potraživati nagradu za spašavanje).

5. POSEBNA NAKNADA – čl. 14.

Ove godine (2010.) izvršit će se revizija LOF-a (LOF 2010). Vjerojatno će se njime usvojiti **ekološka nagrada** («environmental award») kao paralelna naknada uz već postojeću nagradu za spašavanje. U tom slučaju ukinut će se *posebna naknada*. Od samog donošenja Konvencije o spašavanju spašavatelji su bili nezadovoljni odredbom o *posebnoj naknadi*. Sudskim slučajem *Nagasaki Spirit* potvrdila se bojazan spašavatelja da posebna naknada nije dovoljno poticajna za sudjelovanje u sprječavanju onečišćenja okoliša. Nezgrapna i nestimulativna

odredba o *posebnoj naknadi* (dvije gornje granice visine naknade – do 30% i do 100%, pokrivanje samo golih troškova spašavanja bez ostvarivanja dobiti) bila je najčešći razlog kritiziranja Konvencije o spašavanju. Tom odredbom (čl. 14 Konvencije) spašavatelji nisu dovoljno stimulirani za sprječavanje onečišćenja morskog okoliša. Ovo je najvažniji razlog zbog kojeg je nužno donijeti novu Konvenciju o spašavanju. Iako je Konvencija o spašavanju privatnopravnog karaktera, uvođenjem morskog okoliša kao predmeta spašavanja, povećava se broj javnopravnih elemenata. Odnos **spašavatelj – brodovlasnik - ugrožena obalna država** treba biti polazna točka donošenja nove Konvencije o spašavanju.

6. SPAŠAVANJE OSOBA - čl. 16.

Visinu nagrade za spašavanje najčešće određuje sud ili arbitraža prema propisanim kriterijima. U tom slučaju sud ili arbitraža odrediti će koliki dio pravične nagrade pripada spašavatelju osoba. Prema postojećoj Konvenciji spašavatelj osoba potražuje pravičnu nagradu od spašavatelja imovine. Ne bi trebalo mjenjati ovu odredbu jer je spašavatelj osoba u boljoj poziciji kada potražuje dio nagrade od spašavatelja imovine. On ne dobiva nagradu za spašavanje jer je spasio osobe, nego jer spašavajući osobe nije stigao spašavati imovinu.

7. PRIVILEGIJ SPAŠAVATELJA - čl. 20.

Prema Pomorskom zakoniku tražbina s naslova nagrade za spašavanje osigurana je pomorskim privilegijem (čl. 241.). To se ne odnosi na posebnu naknadu. Ako se proširi primjena privilegija i na ekološku nagradu to će doprinijeti većoj sigurnosti spašavatelja u ostvarivanju prava na tu nagradu. Međutim i bez toga spašavatelju ostaje pravo na jamstvo ili zadržavanje spašenih stvari.

8. OBJAVLJIVANJE ARBITRAŽNIH ODLUKA

Mislim da treba ostati sadašnja odredba o objavljivanju arbitražnih odluka (potrebna je prethodna suglasnost stranaka).